

Giedrius Alkauskas
Iš poemos WAYKITOIA WIESZPATIA

**Trys Germanariko regėjimai ties Skirvyte:
vilkas, sakalas ir šernas (361 m.)**

§ 1

1.1. Karalius Germanarikas, pavergęs gerulius, visigotus, venedus ir aisčius, valdęs visą Ojumą nuo Baltijos iki Juodosios jūrų, nusižudė jau būdamas 110-ies metų seniu, nesusitaikęs su savo šlovės pabaiga: hunai, kaip nesustabdomas siaubas, veržėsi nuo Uralo [Pagal Jordano “De origine actibusque Getarum“, 551 AD]

1.2. Gotų raštą sukūrė vyskupas Vulfila; kitaip – mažas vilkelis.

Vengrų nacionalinis paukštis – mitinis Turulas, taurusis sakalas; XII a. ir vėliau šalį valdę monarchai save kildina nuo Atilos Huno.

Tacitas pažymi, kad aisčiai nešiodavę šernų statulėles; šie totamai būdavo vieninteliai jų ginklai.

I VILKAS (ostragotų gaivaluotė)

Kur vakarėjančios upės
 žiotis apžiojančios
 marios,
 takas ir plentas kryžiuojasi –
 luotus šviesuotus įsupęs
 gotų karalius.

Kaukiančio gardas – galindai,
 tyruose byranti
 siena.

Pjaunasi jaunas lig myrio:
 rūdys į spindintį indą!
 rūgštys į pieną!

Kas nerudėja – tam keršija,
 giltinės iltis
 kiščioja.

Baltą, lyg purvą, nupilti?
 vilkas neteršia, kur neršia –
 erdvina įščias.

Tik, tarsi šmėklai pamojus,
 vēlei išsėlina.

Čia
 trupa gurvuolis į smėlį,
 kas atlapota – lapoja.
 Dyla delčia.

II SAKALAS (hunų nuosiaubtė)

Kaustantis dangų Uralas
saugoja baugų
narvą.

Kas neskrajoja – tas kaukia:
sakalas kala metalą,
velkasi šarvą.

Ugnį, kur širdį įkaitina,
jaučia it jautis
plūgą.

Vėjas nemoka vergauti –
staugesio aidą išbaidęs,
lekia į pūgą.

Stingstančios ažuolo letenos
atveria žvėriui
gūžtą.

Blezdingos sukasi vėriniu,
išveja vėją... ir svetimos
giesmės nulūžta.

Požemio versmės subado
erdvę bešerdę,
tylą:
stogo tikrai neišardo
kas pamatų nepamato!
Priešpilis kyla.

III ŠERNAS (baltų išpranašautė)

Sūrimas nyksta. Taip marios
permuša mūšą
jūrių.

Garas taip permuša krušą,
ąžuolas – žalvarį tvarų,
išauga – dūrį.

Blykčioja gentys... tik šernas
šaknį net naktį
knisa.

Žaibui nespėjus suplakti,
kraštą nuo Kuršo lig Varmės
perrausia visą.

Švintančius gintaro laiškus
gotų tad guotuose
randa.

Temstančios Baltijos puotos –
kaukolém kaukia, kai traiško
Gotlando krantą.

Susemia upė į saują
svirtis suvirtusias,
valtis.

„Teką, kas teka į mirtį“ –
atnašas išpranašauja
giedras pilnaitis.

§3 Komentariai

Publijaus Kornelijaus Tacito darbų tęsėjas, graikų kilmės romėnų istorikas **Amianas Marcelinas** (m. 395) kukliau aprašo gotų gruntingų karaliaus **Germanariko** (gotiškas vardas *airmanareiks, m. apie 376) valdas, nei **Jordanas** (VI a.). Pastarasis, nors mokslininkas – tik mėgėjas, o ir pats buvo gotas (tad neretai šališkas), savo tautos bei hunų istoriją pateikia remdamasis autentiškais, jau neišlikusiais **Kasiodoro** (mirė 585) ir **Priskaus Paniečio** (apie 449 m.) veikalais; pastarasis buvo Rytų Romos imperatoriaus Teodosijaus II-ojo diplomatas prie hunų sosto. Pats Tacitas mini gotus veikale *Germania* (98 m.), kur, žinia, pirmą kartą paminėti ir aisčiai. Jordanas ostragotų imperatorių **Teodoriką Didįjį** (*þjudareiks, Tautarikis; m. 526) kildina nuo Germanariko. Gruntingai ir tervingai (III ir IV a.) vėliau bendru sutarimu tapatinami su ostragotais ir visigotais (V ir VI a.). Gotlandas, Gdanskas (Gothiscandza, Vyslos žemupys, Aistmarės) liudija gotų protėvynę. Vakarų Romos imperijos žlugimas ir germano iš skirų genties **Odoakro** valdymo pradžia (476 m.) bei pastarojo nužudymas, įvykdytas Teodoriko (493 m.) – per daug galingos dramos net ir karališkiems regėjimams ties Skirvyte.

Kvedlinburgo metraščiai (rašyti nuo 1008 iki 1030 m.) pasakoja Šventosios Romos imperatorių **liudolfingų** dinastijos istoriją, aprašo Dytrichą (Teodoriką) Gotą, **Atilą Huną** (m. 453), o taip pat šv. **Brunono Kverfurtiečio** Lietuvos pasienyje įvykdytą (1009 m.) sėkmingą jotvingių valdovo **Netimero** krikštą bei paties Brunono žūtį. Kas tai, jei ne gotų, hunų ir aisčių tikra, istorinė susietis? Teatstovauja tad šias tautas regėjimuose vilkas, lyg Vulfila (m. 383); sakalas – klajoklių palydovas; šernas. **Sovijaus** mitas daug ką atveria apie šerno reikšmę mums. Gruntingai – etimologiškai „žvyržmogiai“ (proto-germanų *greutq, angl. *grit*, liet. *gruodas*), o tervingai – „medžiažmogiai“ (proto-germanų *trewq, angl. *tree*, liet. *derova*). Istorikų sutinkama, jog tokios buvę pirminės šių giminingų tautų

gyvenimo aplinkos: pajūrio žvirgždas ar žvyringos stepės grutingams, bei miškų slaptynės tervingams. Tad gurvuolių trupėjimas – blogas ženklas gotams!

Kaip hunams – mėnesio pilnėjimas. Nes šai ką pasakoja Priskus Panietis: „kaip ir buvo įprasta, per medaus mėnulį, po vestuvių, Atila visą mėnesį gėrė su medumi maišytą stiprų gėrimą, kol užduso“. Švintantys gintaro laiškai gotams po hunų imperijos žlugimo – tai, aišku, tas gintaras, už kurį Kasiodoras Teodoriko vardu rašė laišką aisčiams ir dėkojo (vienas pirmųjų aisčių paminėjimų šaltiniuose po Tacito).

Bet romantikų vaizduotė dar daugiau gijų iš šių didžiojo tautų kraustymosi laikų į Lietuvos audeklą audžia. Štai, Anot **D. Poškos** (*Laiškas Joachimui Leleveliui ir Ksaverui Bogušui, 1818 m.*)

*Tykray Sakau Odoakrs, Kieystuts yr Olgierda
Sweciopey nekalbieje, nebēt Kur Iszgirda,
Teypogi Mendogs, Witolds, Iogiel̄s Władysława,
wysados Lietuwiszku Liežuwiu bilawa.*

T. Narbuto „Lietuvių tautos istorijos“, 2-ame tomo (1837 m.), skyriuje „*Hunų įsiveržimas į Europą, tolesni lietuvių genties tautų likimai Rytuose ir Pietuose*“ visi paminėtieji viešpačiai aprašyti. Dar daugiau, apie Germanariko gentį – „*Grutingai pastatė tvirtovę, ligi šiol žinomą Grutingos, t. y. Kretingos, vardu*“ (1995 m. leidimas, p. 294). Pro Kretingą teką *Akmėna* (žvyringa upė!), vėliau vadinama *Dane* (itin archajiškas hidronimas, sietinas su IDE prokalbe; pvz. osetinų *don* – upė). Beigi vėl Narbutas: (apie Nemuno deltą): „*kairėje į vakarus vingiuoja išsiskojimas Skirwith, Skiroytė, tai reiškia skirių užėiga*“. Skiris, kaip ir Odoakras. Lyg legato pedalas būtų nuspaustas ir vėl jungtūsi pasauliai!

Tave tik patirti, pasaulių jungtie!
Sigitas Geda, “Mamutų tėvynė”